

Αντιμετωπίζοντας τη σεξουαλική παρενόχληση στο Πανεπιστήμιο

1. Τι είναι η σεξουαλική βία/παρενόχληση;
2. Πώς να μη γίνουμε δράστες/δράστριες παρενόχλησης;
3. Πώς να αντιδράσουμε;
4. Πού να απευθυνθούμε;
5. Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Πρόλογος

Η Ανώτατη Εκπαίδευση δεν είναι απρόσβλητη από τη σεξουαλική παρενόχληση. Ως Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, το Πανεπιστήμιο Κρήτης, δεσμευόμενο να βάλει τέλος σε κάθε είδους παρενοχλητική συμπεριφορά, παρέχει πληροφορίες στην ακαδημαϊκή κοινότητα αναφορικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και προσφέρει προσοχή και υποστήριξη στα πρόσωπα που έγιναν αποδέκτες ή μάρτυρες παρενόχλησης ή αρνητικών διακρίσεων λόγω ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης.

Η Επιτροπή Ισότητας Φύλων (ΕΙΦ) συμβάλλει αποφασιστικά στη δυνατότητα καταπολέμησης τέτοιων συμπεριφορών.

Στόχος του οδηγού που κρατάτε στα χέρια σας είναι να αποτελέσει ένα σύντομο και κατατοπιστικό εγχειρίδιο διαχείρισης των περιστατικών σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης, το οποίο απευθύνεται στο σύνολο του φοιτητικού σώματος και του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού, καθώς οποιοδήποτε μέλος της πανεπιστημιακής κοινότητας, στη δημόσια ή την ιδιωτική του ζωή, μπορεί να υποστεί ή να γίνει μάρτυρας συμπεριφορών σεξουαλικής ή έμφυλης παρενόχλησης ή ακόμα και να εκδηλώσει τέτοιες συμπεριφορές.

Η νομοθεσία διακρίνει διαφορετικές πράξεις λεκτικής ή/και σωματικής βίας που προσβάλλουν τη γενετήσια αξιοπρέπεια, τη σεξουαλική ή την έμφυλη ταυτότητα ενός ατόμου, σε συνδυασμό και με άλλα χαρακτηριστικά της ταυτότητάς του, συχνά στο πλαίσιο ασύμμετρων σχέσεων.

1. Τι είναι σεξουαλική βία/παρενόχληση

Βασικοί ορισμοί

σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία

Σεξουαλική παρενόχληση είναι η εκδήλωση οποιασδήποτε ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

Διακριτική μεταχείριση αποτελεί κάθε πράξη ή παράλειψη η οποία παραβιάζει τη θεμελιώδη αρχή της ίσης και δίκαιης πρόσβασης στις ευκαιρίες που διατίθενται στην εκάστοτε κοινωνία. Μπορεί να έχει ως κριτήριο την εθνική ή φυλετική καταγωγή, τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την αναπηρία ή τη χρόνια πάθηση, την ηλικία, την κοινωνική ή οικογενειακή κατάσταση, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή τα χαρακτηριστικά φύλου.

Έμφυλη διάκριση είναι η σωματική, ψυχολογική ή λεκτική συμπεριφορά μέσω της οποίας υποβαθμίζονται τα άτομα με βάση το φύλο τους, τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους και την ταυτότητα του φύλου τους.

Εξουσιαστική βία είναι εκείνη η οποία ασκείται σε ασύμμετρες σχέσεις, όταν το ισχυρότερο άτομο, εκμεταλλευόμενο την ιδιαίτερη θέση του, ασκεί εξουσία με τρόπο καταχρηστικό στην/στον πιο αδύναμη/αδύναμο. Οι εν λόγω συμπεριφορές περιλαμβάνουν στοιχεία εκφοβισμού, εκβιασμού, ευτελισμού, εξάρτησης, επιβολής και καθυσόταξης προς την/τον εξουσιαζόμενο/εξουσιαζόμενο άλλη/άλλο.

Βιασμός είναι ο εξαναγκασμός σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης χωρίς συναίνεση ή με σωματική βία ή με απειλή σοβαρού και άμεσου κινδύνου ζωής ή σωματικής ακεραιότητας.

Νομοθεσία

N. 3896/2010 Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης.

N. 4531/2018 Δ) Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας.

N. 4604/2019 Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας.

Ποινικός Κώδικας (N. 4619/2019)

Άρθρο 312: Σωματική βλάβη αδυνάμων ατόμων.

Άρθρο 336: Βιασμός.

Άρθρο 337: Προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας.

Άρθρο 338: Κατάχρηση ανικάνου προς αντίσταση σε γενετήσια πράξη.

Άρθρο 343: Κατάχρηση σε γενετήσια πράξη.

Άρθρο 353: Προσβολή γενετήσιας ευπρέπειας.

2. Πώς να μην γίνουμε δράστες/στρίες παρενόχλησης

Ζητάμε πάντα τη ρητή συναίνεση της/του άλλης/άλλου

- Το "όχι", το "δεν ξέρω" και η σιωπή δεν αποτελούν συναίνεση.
- Η συναίνεση πρέπει να δίνεται χωρίς πίεση. Δεν επιτρέπεται να εξαναγκάσουμε, να εξαπατήσουμε ή να απειλήσουμε κάποια/κάποιον να πει ναι.
- Η συναίνεση μπορεί να αναιρεθεί οποιαδήποτε στιγμή. Καμία και κανείς δεν είναι υποχρεωμένη/υποχρεωμένος να ολοκληρώσει μια πράξη, απλά και μόνο επειδή την ξεκίνησε. Επίσης, αν ένα άτομο συναίνεσε μία φορά, αυτό δεν σημαίνει ότι συναινεί κάθε φορά.
- Ένα άτομο που είναι υπό την επήρεια αλκοόλ ή ουσιών, κοιμισμένο ή λιπόθυμο, έχει μειωμένη ικανότητα συνείδησης και δεν είναι σε θέση να εκφράσει τη συναίνεσή του.
- Καμιά/κανείς δεν έχει δικαίωμα να παραβιάσει το σώμα του άλλου ατόμου ή/και να προσβάλει την αξιοπρέπειά του. Κανένας άνθρωπος δε μας ανήκει, όποια μορφή σχέσης κι αν έχουμε μαζί της/του.
- Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και της ελευθερίας της βούλησης.

3. Πώς να αντιδράσουμε

Λέμε όχι

Είναι σημαντικό να εκφράσουμε ξεκάθαρα, εφόσον αυτό είναι εφικτό, την άρνησή μας αμέσως μόλις λάβει χώρα η παρενοχλητική συμπεριφορά και να τονίσουμε τον ανεπίτρεπτο, άδικο και παράνομο χαρακτήρα αυτής της πράξης.

Προσοχή! Ακόμα κι αν δεν μπορέσαμε να πούμε ρητά "όχι", ή δεν καταφέραμε να αντιδράσουμε εκείνη την ώρα, δεν σημαίνει ότι ευθυνόμαστε για την κακοποιητική/ παραβιαστική συμπεριφορά την οποία υποστήκαμε.

Προστατευόμαστε

Αποφεύγουμε όσο μπορούμε τη συνύπαρξη με το άτομο που μας ασκεί τέτοιες πράξεις. Προσπαθούμε να μην κρατάμε μέσα μας αυτό που βιώσαμε. Μιλάμε στους γύρω μας, σε φίλες/φίλους, συμφοιτήτριες/συμφοιτητές, καθηγήτριες/καθηγητές που εμπιστευόμαστε. Ζητάμε τη συνδρομή τους. Καταγγέλουμε το περιστατικό.

Αν είμαστε μάρτυρες τέτοιου περιστατικού

- Δείχνουμε έμπρακτα την αλληλεγγύη μας στο άτομο που υπέστη την παρενόχληση. Υπογραμμίζουμε ότι δεν ευθύνεται για την παρενόχληση/ παραβίαση που υφίσταται.
- Ενημερώνουμε για τη δυνατότητα να καταγγείλει το περιστατικό στην ΕΙΦ ή σε άλλα αρμόδια όργανα του Πανεπιστημίου. Ενθαρρύνουμε να το πράξει και να ζητήσει ψυχολογική υποστήριξη. Μπορούμε να αναφέρουμε οι ίδιες/ίδιοι το περιστατικό στην ΕΙΦ.

Αν μας εμπιστευτούν ένα βίωμα παρενόχλησης

- Ακούμε με προσοχή και ενσυναίσθηση. Τηρούμε εχεμύθεια για ό,τι μας εμπιστεύεται το άτομο.
- Πιστεύουμε το άτομο, δεν αμφισβητούμε τις δηλώσεις του, δεν ζητάμε αποδείξεις.

4. Πού να απευθυνθούμε

Συμπληρώνουμε τη φόρμα αναφοράς στην ιστοσελίδα της ΕΙΦ

Η Επιτροπή Ισότητας Φύλων σύμφωνα με το Άρθρο 33, Ν. 4589/2019 έχει την αρμοδιότητα να παρέχει «σηηρεσίες διαμεσολάβησης σε περιπτώσεις καταγγελιών για διακριτική μεταχείριση ή παρενοχλητική συμπεριφορά» και «συνδρομή προς θύματα διακρίσεων όταν καταγγέλλουν διακριτική μεταχείριση».

Η αναφορά γίνεται ηλεκτρονικά, με τη συμπλήρωση της σχετικής φόρμας που υπάρχει στην ιστοσελίδα της Ε.Ι.Φ. στο μενού "Αντιμετώπιση διακρίσεων" > "Αναφορές".

Στην Ε.Ι.Φ. μπορεί να υποβάλει αναφορά για περιστατικά αρνητικών διακρίσεων, σεξουαλικής παρενόχλησης, έμφυλης βίας και εξουσιαστικής βίας οποιοδήποτε μέλος της πανεπιστημιακής κοινότητας, που είτε έχει υποστεί το ίδιο κάποια ή κάποιες από τις παραπάνω αρνητικές συμπεριφορές είτε έχει γίνει μάρτυρας τέτοιων περιστατικών.

Όλες οι αναφορές πρέπει να είναι επώνυμες και υπόκεινται σε όλους τους όρους της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Τα μέλη της Επιτροπής έχουν καθήκον εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας για τα στοιχεία των οποίων λαμβάνουν γνώση στο πλαίσιο της διαχείρισης αναφορών.

Η διαδικασία της αναφοράς και η παρέμβαση στα αρμόδια ακαδημαϊκά όργανα μπορεί να ενεργοποιηθεί και με πρωτοβουλία της ΕΙΦ, στην περίπτωση που υποπέσουν στην αντίληψη των μελών της περιστατικά αρνητικών διακρίσεων και παρενοχλητικής συμπεριφοράς.

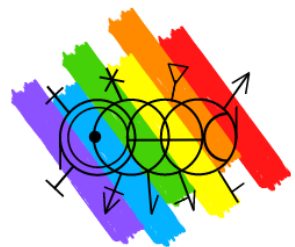

Ποια είναι η διαδικασία

- Η διαχείριση των αναφορών που υποβάλλονται στην ιστοσελίδα γίνεται από ολιγομελή «ομάδα διαχείρισης αναφορών», η οποία αποτελείται από μέλη της Ε.Ι.Φ.
- Ένα μέλος της ομάδας αυτής έρχεται σε επικοινωνία με το άτομο που έκανε την αναφορά και την/τον προσκαλεί άμεσα σε ακρόαση. Η/Ο ενδιαφερόμενη/ενδιαφερόμενος δύναται να προτείνει συγκεκριμένα μέλη της ομάδας διαχείρισης αναφορών στα οποία επιθυμεί να μιλήσει για το περιστατικό.
- Η διαδικασία της ακρόασης μπορεί να γίνει δια ζώσης σε χώρο του Ιδρύματος ή/και διαδικτυακά.
- Τα μέλη της ομάδας διαχείρισης αναφορών ενημερώνουν την/τον ενδιαφερόμενη/ενδιαφερόμενο αφενός για τις κατά νόμον δυνατότητες που υπάρχουν όσον αφορά την αντιμετώπιση του περιστατικού και αφετέρου για τις υπηρεσίες/φορείς από τις οποίες μπορεί να αντλήσει ειδικότερες συμβουλές και υποστήριξη.
- Η ομάδα διαχείρισης αναφορών ενημερώνει σχετικά με το περιστατικό τα υπόλοιπα μέλη της Ε.Ι.Φ. και στην συνέχεια συντάσσει έκθεση για το περιστατικό, η οποία διαβιβάζεται στα αρμόδια ακαδημαϊκά όργανα με τη σύμφωνη γνώμη της/του ενδιαφερόμενης/ενδιαφερόμενου.

Αναφορές για ζητήματα παρενόχλησης και διακρίσεων δέχονται κι άλλα όργανα και επιτροπές του Πανεπιστημίου Κρήτης: οι Πρόεδροι των Τμημάτων, οι Κοσμητόρισσες/Κοσμήτορες, ο Συνήγορος του Φοιτητή και της Φοιτήτριας, το Συμβουλευτικό Κέντρο Φοιτητών/Φοιτητριών και η Επιτροπή Δεοντολογίας.

Περισσότερες πληροφορίες για όλα τα παραπάνω μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα της Επιτροπής Ισότητας Φύλων.

Κείμενα: Ομάδα Μελέτης Ζητημάτων Διακρίσεων

Επιμέλεια: Ε. Αμπουμόγλι, συνεργαζόμενο μέλος ΕΙΦ

Πηγές: UN Women, www.sciencepo.fr, Επιτροπή Ισότητας Φύλων ΠΚ

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Επιτροπή Ισότητας Φύλων

Πανεπιστημίου Κρήτης

www.eif.uoc.gr

email: eif@uoc.gr

τηλ: +30 28310 77978

Συμβουλευτικό Κέντρο Φοιτητών/Φοιτητριών

www.skf.uoc.gr/index.php/el/

Ρέθυμνο: rskf@admin.uoc.gr

+30 28310 77982/77979

Ηράκλειο: hskf@edu.uoc.gr

+30 2810 394885/393653

Συνήγορος του Φοιτητή και της Φοιτήτριας

email: sinigoros.foititi@uoc.gr

Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης

Γυναικών Θυμάτων Βίας Δήμου Ρεθύμνου

www.rethymno.gr/citizen/to-kentro/to-kentro-symboyleytikhsgynaikwn.html

e-mail: isotitavia.reth@gmail.com

τηλ: 28310 56607

Συμβουλευτικό Κέντρο Ηρακλείου

Κέντρου Έρευνας για Θέματα Ισότητας

Στενημάχου 3, 713 05, Ηράκλειο Κρήτης

email: irakleio@isotita.gr

τηλ: 2810 341387

Γραμμή SOS-Βία κατά των γυναικών 15900